

## Bilag 4: Ideer fra hjemløseområdet

### Samling af bidrag fra forskellige aktører på hjemløseområdet. Til brug for visionsproces i Kbh.

Socialforvaltningen har i februar måned 2012 mødtes med en række interessenter på det københavnske hjemløseområde. Formålet har været at få inspiration til nytænkning af hjemløseområdet. Som udgangspunkt har forvaltningen haft to temaer: Forebyggelse af unges hjemløshed og udvikling og kvalitet i botilbud. Anledningen til en visionær drøftelse af de to temaer giver en bred diskussion, som her forsøges sammenfattet under en række overskrifter. Indholdet er altså ikke Socialforvaltningens vurdering, men interessenternes input.

Ane Persson og Thomas Lund, Socialforvaltningen, marts, 2012

#### Følgende interessenter har bidraget:

- Center for Udsatte Voksne og Familier
- Brugerforeningen SAND,
- Hovedstaden KFUMs Sociale Arbejde v. herberget på August Gardes Vej
- Skjoldbo, Esbjerg
- Blå Kors
- Lindevang/Lærkevej
- Kofoed Skole
- Missionen blandt Hjemløse
- Røde Kors / Hjemløsehuset
- Projekt Udenfor
- Visitationen, Socialcenter København

## Botilbud

### Værdier

- De professionelle tilgang. Der er en tendens til nogle steder i Socialforvaltningen at tænke for meget system og for lidt på brugeren. Det bliver nogle gange et mål at få "sat hak" ved en opgave i stedet for at tænke: "Jeg har et medansvar for at løse det her problem for/med borgeren". Tilgangen har betydning, når det første eller de første forsøg på at hjælpe ikke lykkes. Her skal man have den holdning, at "det er hjælpen, der er problemet og ikke problemet, der er problemet". At man som professionel er sat til at bidrage med løsninger af problemer, og når det ikke lykkes, er det fordi indsatsen skal ændres, forbedres, justeres og man skal ikke skyde ansvaret fra sig.
- Tillid og kendskab. Det tager lang tid at opbygge en tillidsfuld relation, når man som hjemløs har været udsat for mange svigt. En tillidsrelation bør derfor værdsættes herefter. Man kan altså ikke bare flytte rundt på den hjemløse efter planer og systemers forgodtbefindende. Man bør i stedet tænke, at de tillidsforhold, der er opbygget bliver brugt mest muligt, fx i forbindelse med udsulning. I forhold til visitation bør det ske tættest muligt på borgeren og altså hellere ved en forstander end et centralt visitationsudvalg.

- Brugerens prioritet. Det helt afgørende i et botilbud er medarbejdernes tilgang. At man som hjemløs bliver mødt værdigt, kvalificeret og af medarbejdere med tid nok til at gøre en forskel. Det andet afgørende – for mange i de længerevarende tilbud – er, at der er fællesskab. Det sociale liv, opmærksomhed, hjælp, samvær er afgørende og er grund til, at nogle meget nødt vil ud i egen lejlighed.
- Selvbestemmelse / omsorg. Ny lovgivning afskærer herbergerne muligheden for at tage en samlet takst for mad og ophold. Konsekvensen er, at mange fravælger maden, og kommer i en dårligere ernæringsstilstand. Det er selvfølgelig positivt med selvbestemmelse, men det er mennesker, der ofte er på herberget, fordi de har haft vanskeligt ved at administrere selvbestemmelsen. En afledt konsekvens er, at det kan være svært at opretholde finansiering af et køkken og dermed et ordentlig måltid for dem, der abonnerer på maden.
- At gøre en bolig til et hjem. Det er for mange hjemløse en særlig udfordring at gøre fire hvide vægge til et hjem. Tit har de ikke oplevet følelsen af at have et rart hjem, og derfor er motivationen til at skulle betale husleje der ikke nødvendigvis fra starten. Det kan derfor være en fordel at få forsmag på oplevelsen af et eget hjem, før man får sin egen lejekontrakt (fx §110 boliger i selvstændige lejligheder).

### Faglighed og kompetencer

- Psykiater. Det vil give god mening med en psykiater på hjemløseområdet. Helt konkret kunne vedkommende være knyttet til Sundhedsteam / Sundhed på tværs af tilbuddene. Det vil være en god faglig forankring og en mulighed for at administrere ressourcen.
- Kompetencer. Medarbejdere, der arbejder med hjemløse, skal som minimum have en mellemlang uddannelse og klare faglige argumenter for den anvendte metode. Uddannede medarbejdere giver selvstændig opgaveløsning i en tid med mange nye krav om dokumentation, projekter og udvikling.
- Dokumentation. Den nye opholdsplan er supergod, mens Forandringskompasset er noget sværere at få indarbejdet meningsfuldt. Meningsfuldt betyder, at værktøjer (fx udredningsværktøjer) er lette at gå til, og man umiddelbart kan se, hvilke indsatser besvarelsen lægger op til.
- Viden om, hvad der virker. Vi skal dokumentere og kende effekten af alle indsatser. Ellers kan vi ikke være sikre på, at vi gør det, der virker. Akkreditering af botilbud er en mulighed, ligesom fagligt baserede udredningsmodeller/screening samt systematiske redskaber til at måle udvikling.
- Multiple problemer. Det kræver en særlig flerfaglig ekspertise at udrede og støtte målgruppen.

### De fysiske rammer

- Differentiering. Gruppen af hjemløse er lige så ens og forskellige som alle andre mennesker og har derfor brug for mange forskellige typer botilbud med individuelt tilpasset støtte. Når det er sagt, så er vigtige skillelinjer fx ung/ældre, aktivt/ikke aktivt misbrug, narkotikamisbrug/alkoholmisbrug, skrøbelig/med diagnose, rolig/meget aktiv, kun støttebehov om dagen/støttebehov døgnet rundt.
- Modtagelse. Der bør være modtagelsespladser, hvor borgeren udredes inden hurtig flytning til relevant botilbud og samtidig får lavet en handleplan. Modtagelse og videresending er både fremhævet som centrale fysiske enheder; i mindre enheder eller stort set direkte fra gaden med afsæt i forudgående kendskab til borgeren.

- Fælles boformer. Man bør tænke videre i forlængelse af de skæve huse. Containerbyer er ved at blive konkretiseret som en reel mulighed – nu også med varme. "Mini byer" er et initiativ som vil tage afsæt i lokale muligheder (fabrikker, tomme grunde, campingpladser mv.) og omdanne dem til boliger med vægt på fællesskab og individuelt ansvar. For mange hjemløse vil det give et bedre liv, når man opbygger boliger med mulighed for fællesskab og individuelt ansvar for egen bolig, end hvis man tænker normalisering i en 2-værelses lejlighed.
- Standard. Boligerne og fællesrummene skal være af en standard, så det er værdigt for den hjemløse at modtage besøg af – ikke mindst – sine børn. Alle bør selvfølgelig have gode fysiske rammer i hjemløsetilbuddene. Men det er vigtigere, at medarbejdere har en god tilgang, at der er et socialt liv og det befriende i, at man kan lukke døren til sit eget værelse. Det er mindre vigtigt, at fx akutpladser har ideelle fysiske rammer. Og det er også et faktum, at nogle borgere finder sig fint til rette på fx Gl. Køge Landevejs små værelser. Det er også en selvstændig pointe, at de mindre ambitiøse tilbud er til at betale, mens nyt og fint har tendens til at blive så dyrt, at den hjemløse ikke har råd til at flytte ind. Nogle – måske især ældre hjemløse – vil foretrække at bo i boliger lig Gl. Køge Landevej (med renoverede badeværelser). Man kan tale om "beskyttede boliger" med overkommelig rengøring/husholdning, socialt fællesskab og afpasset hjælp fra medarbejdere.
- Kontinuitet. Kontinuitet er afgørende for at sikre tryghed i nye omgivelser og fortsat motivation. Ved flytning fra et tilbud til et andet eller videre i egen bolig bør støtteperson følge med i som minimum en overgangsperiode, inden en ny evt. tager over.

## Organisering

- Klynger. Der er god erfaring med at have flere forskellige typer botilbud organiseret under samme paraply, fordi det giver fleksibilitet i forhold til at tilbyde rette tilbud til rette borger. Set fra botilbuds-perspektiv giver det mening, at man tænker fleksibilitet indenfor botilbudets / organisationens rammer. Man kender brugeren på tilbuddet, så man ved, hvad der skal til for, at han/hun kommer videre. Hvis man selv råder over udslusningsbolig eller §107 giver det et hurtigt flow videre. Som det er nu, skal der først udredes, indstilles, visiteres, og så går der hurtigt 12 uger med det til gene for brugeren og også kontraproduktivt i forhold til målene om flow. Visionen for en hensigtsmæssig struktur må være: Brugervenlighed og rational udnyttelse af ressourcerne gennem fleksibilitet. Dét er nogle inde på bedst opnås gennem øget decentral ansvarlighed, forstået som øget beslutningskompetence tæt på forstanderne / organisationerne. Udfordringen er, at den kan skabe søjletænkning og suboptimering til skade for brugerens retssikkerhed og kommunens ressourcestyring. Kommunens opgave er da at skabe tværgående standarder, metodeudvikling, tilsyn og uddannelse. Det vil skabe viden og professionalisering på tværs. Ressourcestyring er imidlertid stadig en udfordring.
- Visitation. Så at sige alle, der er inddraget, er enige om, at det er hensigtsmæssigt at fastholde lederens / forstanderens visitationsret. Det giver fleksibilitet og brugervenlighed. Ligeså enige er alle om, at forskellige tilbud er gode for forskellige målgrupper, og der er da også en udstrakt praksis med at henvise brugere til andre botilbud. Flere er inde på, at denne praksis kunne udbygges gennem yderligere specialisering af botilbud og ved et fælles (evt. digital) dagligt overblik over, hvor der er pladser i byen (som man har udviklet det på kvinde-kriseområdet). Overblikket giver adgang til realistiske henvisninger internt mellem botilbudene, forebygger uendelige rundringninger for sagsbehandlere / modtagelser og frugtesløse spadsereture for brugeren.

- Trappemodellen. Housing First bryder med trappemodellen, i hvert fald i den version, hvor man skal gøre sig fortjent til at rykke et trin op på stigen. Blandt interessenterne lever trappemodellen imidlertid videre og giver mening (i hvert fald i nogle situationer). Når man foreslår, at der skal være halvvejshuse/udslusningsboliger; når man ser idéen i, at der er herberger med forskellige målgrupper, så den hjemløse, der ønsker at komme ud af sit misbrug kan flytte til et rusmiddelfrit herberg. Trappemodellen er måske et dårligt begreb, og det handler snarere om differentierede tilbud, hvor man kan skabe overensstemmelse mellem kulturen og en målgruppe, og hvor imellem man kan foretage miljøskift.

## Ydelser

- Støtte ud fra forskellige behov. Gruppen af hjemløse har lige så forskellige behov som alle andre. Støtten bør tage sit afsæt heri. Det kan derfor opleves som en barriere, at der er standarder for, hvor lang tid der gives fx bostøtte i eget hjem. Nogle har brug for meget længerevarende tilknyt til ressourcepersoner end andre. Relationer skal afsluttes, ikke afbrydes.
- BIF-beskæftigelse. Beskæftigelsesforvaltningen stiller krav til hjemløse borgere som ofte virker kontraproduktivt. Mange hjemløse har problemer med at overholde kontaktsamtaler og aktiveringskrav. Det kan være på grund af manglende telefon, e-mail, e-Boks, NEM-ID, bankkonto og livsomstændigheder, der i det hele taget gør det vanskeligt at planlægge og overholde aftaler. Sanktioner som ophør med kontanthjælp forstærker en social deroute. Administrationen / lovgivningen omkring kontaktsamtaler og aktivering er efter manges mening ødelæggende for mange forløb med den hjemløse.
- Intern beskæftigelse. Hjemløseområdet burde i meget højere grad kunne tilbyde "social beskæftigelse". Lokale beskæftigelsestilbud afpasset den enkeltes ressourcer. Det kunne være serviceopgaver på botilbudet, i værksteder, socioøkonomiske virksomheder eller i udgående hold. Erfaringerne fra Aktivitetscentret og andre herberger kunne udbredes. Det ville være smukt, hvis enhver plads på et herberg blev knyttet til et tilbud om en beskæftigelsesplads. Helst / om muligt i beskæftigelsesforvaltningens regi, og - hvor ressourcerne ikke strækker hertil - i social beskæftigelse i herbergsområdet. Tankerne om at SOF overtager ansvaret for matchgruppe 3 giver mening her. Dog samtidig oplevelse af, at beskæftigelse er for de motiverede; der skal være plads til at falde til ro og restituere sig. Intern beskæftigelse vil kunne kombineres med frivillige kræfter, som det er uddybet længere nede.
- Intern uddannelse/læring. Et alternativ til aktivering / social aktivering er kurser, daghøjskole fx i tilknytning til skærmede pladser på et herberg. Der er erfaringer med sådanne kurser som kan være en blanding af færdighedslæring (botræning, jobsøgning, adfærd) og læring om at være samfundsborger. Igen kan kurser/læring kombineres med frivillige kræfter.
- Herberget bør alene være akut. Man bør ikke opholde sig længe på et herberg. Et herberg bør have gode fysiske rammer, give omsorg og have faglige kompetencer. Men det må ikke give lange ophold. Herberget skal alene fungere som et helt akut sted, hvor man hurtigt kommer videre til en bred vifte af tilbud.

## Samspil / nye tilbud

- Differentiering. Alle er enige i, at der bør være mange og differentierede botilbud og boformer / boliger med støtte. Som en sagde om herbergerne: "Flere veje ind, mange veje ud". En måde at skelne på, om borgeren er på rette botilbud er, om vedkommende udvikler negative normer som fx misbrug. Man må ikke lære misbrug på et herberg. For mange gælder, at de allerede er misbrugende, og så giver det ikke mening at skille dem ad, før de evt. måtte ønske at ophøre. Man bør også fortsat udvikle skæve boliger og andre botilbud, der ikke nødvendigvis er inden for normalsamfundet, men som tilgodeser tag over hovedet og realistiske rammer for de meget udsatte hjemløse.
- Kvindehus. Man burde tænke kvindetilbuddene inden for hjemløseområdet sammen: Café Clare, de skærmede pladser, misbrugs-behandlingsprojektet og nogle af pladserne på krisecentrene. Man kunne etablere et egentligt kvindehus på Sundholm. Det vil koste lidt på nærheden til hjælpen, men ikke mere, end at kvinderne vil kunne transportere sig til Sundholm. Og der vil være ressourcer til at udvikle et bredtfaende, fagligt kvalitativt tilbud til hjemløse, udsatte kvinder.
- Belægning og specialisering. Det københavnske hjemløseområde burde have et system, der dagligt giver alle forstandere overblik over den samlede belægning, så man smidigt kan hjælpe borgerne hen, hvor der er ledige pladser. Systemet burde over tid blive udviklet, så man ikke kun hjælper borgere videre til der, hvor der er plads, men der hvor der er de mest relevante tilbud / kompetencer til at hjælpe netop den borger.
- Udslusningsboliger. Man kunne have nogle (flere) udslusningsboliger / halvvejshuse, hvor man kommer fra herberget og – stadigvæk i et fællesskab – prøver af at bo mere selvhjulpent.
- Plejhjemspladser. Behov for flere alternative plejhjemspladser til borgere med massivt fysisk plejebenhov.
- Holdepunktet. Hjemløse der har meget, meget svært ved at være stabilt i herberg eller egen bolig, kan stadig godt have brug for et holdepunkt i form af et lille værelse. Et sted, de ved, er deres, og de kan opholde sig i, når det bliver koldt, eller de er syge. I stedet for at forsøge at få dem i egen bolig (som de ikke bruger), så kunne de have et holdepunkt i form af et lille værelse.
- Normer. Mange af de hjemløse kender ikke helt basale normer for opførsel og adfærd i forhold til fx naboer. Kurser for hjemløse i normer kunne være en mulighed. Man skal samtidig være opmærksom på, at man som medarbejder skal være varsom med at lægge egne normer ned over et andet menneskes liv og bolig.
- Netværk. Ved overgang til egen bolig er der stort behov for at knytte relationer. Fx i form af netværk i nærhed af nyt lokalområde (evt. madklub med andre tidligere hjemløse) eller mentorordninger/besøgsvenordninger med frivillige (fx fisketur, biograf, sport osv.). Egentlig frivillighedskordinator kunne overvejes.
- Den digitale borger. Det er allerede nu en kæmpe udfordring for mange hjemløse at agere i en digital verden. Det er svært at være hjemløs og samtidig have en bankkonto, en nem-id og kommunikere med mere og mere digitale myndigheder. Det bliver endnu sværere, når visionen om den digitale borger i 2015 skal være implementeret.
- Botilbud til udlændinge. Det er ikke visionært at undlade at medtænke de udenlandske boligløse, der aktuelt befinder sig i København, og - som det er rimeligt at antage – fortsat vil komme til København, muligvis endda i øget antal, i takt med globalisering og EU-integration. Der bør findes løsninger på opgaven, så Københavns Kommune kan tilbyde relevante botilbud til denne gruppe.

- Udslusning. Det er hensigtsmæssigt, hvis udslusningen sker fra gaden, over herberg til bolig med den samme kontaktperson. Hvis man organisatorisk kan klare det, vil det give en vigtig kontinuitet i relationen.

### **Samspil med andre områder (myndighedscentre, regioner...)**

- Myndighedsarbejde. Hjemløseenheden fungerer rigtig godt, når de ressourcer til at være udgående, opsøgende. Den enkelte medarbejder bør have beslutningskompetence til at bevillige enkelttydelser, hvis det skal give mening. Denne holdning til Hjemløseenhedens arbejde udtrykker rigtig mange. At det er godt, de kommer ud, at de bør have ressourcer til det, og at den enkelte medarbejder bør have beslutningskompetence.
- Andre kommuner. København skal være opmærksom på, at de hjemløse flytter sig. Når de små kommuner fx lukker herberger, søger de hjemløse mod de store byer.
- Andre centre, områder, forvaltninger. Det visionære vil være at "tænke på tværs". Det er de samme borgere, som er i BIF, SOF, i hjemløseområdet, i de socialpsykiatriske bcentre, i værestederne i distriktpsychiatrien. Men grænserne mellem centre – selv inden for socialforvaltningen – opleves uoverstigelige.
- Alle former for specialindsatser. På herberg fungerer det generelt godt, når specialkompetencerne kommer til herberget og dermed beboerne. Det gælder Hjemløseenheden, Udsatteteam (som inkluderer medarbejdere fra Beskæftigelsesforvaltningen), og nogle kunne rigtig godt forestille sig, at det også gjaldt en psykiatrisk kompetence.
- Lokalområdet. Det kunne være smukt, hvis man kunne inddrage erhverv og beboere omkring herbergerne til at hjælpe, være mentor, tage ansvar for menneskerne i nød.
- Frivillige. Der er flere organisationer, der har erfaringer med at inddrage frivillige som besøgsvenner. Dette er imidlertid en ressource, der kan udnyttes meget, meget mere, hvis der er interesse i det. Det kræver en overordnet politisk stillingtagen til, hvad der er det kommunale ansvar, der skal løses med professionalisme, og hvad der kan være det frivilliges rolle på hjemløseområdet. Hvis man finder, at der kan være et positivt samspil, er der masser af ressourcer at trække på. Der var særligt idéer til massiv inddragelse af frivillige til udvikling af dagtilbud/undervisningstilbud til brugere og til udslusningsfasen i form af team af støttepersoner til den enkelte hjemløse, der kunne være interesseret heri.
- Samspil. Der skal være tæt samarbejde mellem alle de professionelle aktører omkring borgeren. Nogle gange kan det være svært for selv de professionelle at overskue, hvilke aktører der er aktive i forhold til en konkret borger. Særligt i forhold til efterværn/boligrådgivere/støtte- og kontaktpersoner/hjemmepleje/CTI/ACT... er der et utal af indsatser, som er uoverskueligt.
- Prioriteringer. Man kommer i den kommunale verden let til at rette sig mod politikernes behov, og succes-kriterier kommer til at handle om at dokumentere arbejdet og undgå medie-sager. Det bør være borgeren, der er i centrum.
- Brobygning. Hjemløseområdet bør ikke udvikle et parallelsystem, fordi det bliver et ringere system end det etablerede. Det gælder somatik, psykiatri og misbrugsbehandling. Det gælder om at brobygge. Integrere og ikke separere.

## De unge

### Hvem er de unge?

- Karakteristika. Man bør tale om ungegruppen op til og med de er 29 år, for de er færdighedsmæssigt sent udviklede. Her – meget generaliseret – nogle karakteristika: En stor del er opvokset i institutionsmiljøer, andre er uledsagede etniske unge. De unge er ganske mobile. De formår at opretholde en pæn facade, der skjuler deres sårbarhed ("distanceblændere"). Mange orker ikke kontakt til "systemet" / det offentlige. De har mobiltelefoner og går op i at have den rigtige af slagsen ("Landevejsryttere på high-tech"). De siger "ja" uden nødvendigvis at vide, hvad aftalen indebærer. De oplever sig ofte uretfærdigt behandlet.
- De anbragte. Mange af de mest sårbare unge har været anbragte og er allergiske overfor "systemet". Der bør derfor ikke stå "pædagog" hen over modtagelsen, når de unge kommer. Ligesom de mest sårbare unge ikke hjælpes videre med sanktioner.
- Mere viden. Vi har måske brug for en analyse af, hvem de sårbare unge er. Hvem er det, som bliver hjemløse? Det handler ikke kun om de mest sårbare, som især er i herbergstilbudet for unge (RG60). Det handler også om en svært gennemskuelig gruppe af unge, som formår at opretholde en pæn facade, men som er på vej ud i hjemløshed og ikke har relationer til familie eller uddannelsessystem. Behovet for mere viden om ungegruppen melder flere interessenter ud.
- Kategorier. Et rusmiddelfrit herberg kunne groft opdele de unge i tre grupper: Psykisk syge unge, etniske unge udstødt af familien og unge med en baggrund i institutioner.
- Forebyggelse. Mange unge med lang social historik oplever skift i livet i 16-årsalderen, derfor vil det være givtigt systematisk at være opmærksomme på risiko-faktorer for hjemløshed hos visse grupper af unge allerede ved det 16. år og ikke først ved overgang til voksen. De er "flakkere" allerede i den alder. Mange af dem ophører med at være på institution deromkring. I dag opleves det tit, at de unge formår at holde skindet på næsen på må og få i nogle år, og så møder de først på herberger som 21 år, når deres problemer bliver for omfattende.
- Potentiale. Det vurderes, at der er større potentiale for at få dem på rette vej ind i voksenlivet.
- Tilgang. Man må være vedholdende, pågående for at få dem "ud af busken".

### Hvad er svært med de unge?

- Faresignalerne. Hvordan sikrer vi, at samfundet griber ind, når der er behov, så man undgår at unge kommer ud i hjemløshed?
- Opsøgende arbejde. Møde de unge hvor de er – hvad betyder nye kommunikationsfora som fx Facebook for muligheden for kontakt til og vejledning af de unge?
- Normer. Nogle af de unge har ikke lært at klare sig selv i et hjem. Opgaven er – blandt andet – klassisk botræning. Det er en forståelse mange giver udtryk for. De unge har ikke nødvendigvis boet i en familie, hvor de har lært at være en del af opgaverne eller har lært vigtigheden deraf. Det er en udfordring, at de unge skal lære det helt basale i forhold til at "hjemme den".
- Udslusning. De unge har ikke råd til at betale for egen bolig, hvis de er på ungedydelse. De har heller ikke råd til at betale mad på herberget. Det er synd for den unge, og det skaber problemer i herbergerne. Der mangler også pladser på bofællesskaber for psykisk syge. Og generelt mangler der boliger til de unge og faktisk også dagtilbud / beskæftigelse til dem.

- Boliger. Der er ungeboliger til psykisk syge unge i København, men der er ikke rigtig ungeboliger til udsatte unge. Man kan derfor hverken rigtig forebygge hjemløshed eller visitere videre fra hjemløshed, fordi man ikke har defineret, hvad der karakteriserer disse unge, og hvilken type bolig / botilbud / støtte de har brug for. Hvor kan man fx være ung, misbrugende og have en bolig?
- Botræning. Man kunne godt forestille sig, at der var 12 ungeboliger, hvor målet var at botræne udsatte unge. De unge kan som regel godt få en bolig, selvom det tager 1 års tid, og en del af den tid, kunne gå med at lære at bo for sig selv. Det kunne enten være i en fløj på Gl. Landevej, eller i §110 solist boliger, som de har gjort det på Frederiksberg.
- Sanktionering. Det er uheldigt, når der sker sanktionering fra BIF. Det giver øget deroute.

### Hvad fungerer med de unge?

- Integration med de ældre. Det kan give en god effekt at blande de yngre hjemløse med de ældre, fordi de ældre påtager sig en opdragende funktion. De yngre er mindre vant til at rydde op og tage hensyn, og her kommer de ældre ind. Det har sandsynligvis betydning, at erfaringen er fra et herberg, hvor man ikke må beruse sig, idet andre peget på, at herbergsmiljøet er for råt for de unge
- Egen bolig. Der kan arbejdes med forskellige typer af egen bolig. Alle behøver ikke være med egen lejekontrakt, der kan også etableres §110 tilbud i selvstændige lejligheder for borgere – kun unge? - der ikke har gavn af et herberg. Det har stor betydning, at "institutionsoplevelsen" mindskes, og der bliver plads til at have et ungdomsliv.
- Mentorer. En idé er, om man kunne udsluse unge hjemløse, psykisk sårbare til nogle bofællesskaber / kollegier, hvor der var mere ressourcestærke unge. At de ressourcestærke inddrog og fungerede som mentorer og netværk.
- Ungefaglighed. Det giver mening at opbygge ungetilbud, hvor medarbejdere udvikler en faglighed og indsigt, der matcher de problemer og livsformer, de unge har.

## Øvrige temaer

### Forebyggelse

- Forebyggelse er det vigtigste. Botilbuddene er godt og nødvendigt, men overordnet set bør forebyggelse af hjemløshed være det visionære bud på hjemløseområdet. Undgå udsættelser, varierede boligtyper og botilbud, der kan rumme alle. Flere af de involverede siger direkte eller indirekte, at de pladser der er, bliver fyldt op. At kapacitet og belægning følges nogenlunde ad. At man derfor ikke bør have en vision om at have mere, fyldestgørende kapacitet, men hellere at komme ned i kapacitet i takt med at man udvikler forebyggelse og udslusningstilbud.
- Rådgivning af mødre. Man kunne lade sig inspirere af England og arbejde målrettet med rådgivning af mødre i dysfunktionelle / voldelige forhold. Et samarbejde mellem kompetencer på krisecenterområdet, jordemødre, sundhedsplejersker og skadestuer. En rådgivningsfunktion som man bliver henvist til, når der observeres vold i hjemmet.

### Viden



- Videnskabelighed. Der er for lidt og for ringe viden på hjemløseområdet. Dels er der få videnskabelige afhandlinger om fænomenet, og dels er kvaliteten af data på området for ringe. Der bør være en instans i Socialforvaltningen (modsvarende en lignende instans i Socialministeriet), der alene har til opgave at indhente og formidle viden. Det vil give et bedre og mere kontinuerligt grundlag for handlen og mindske de mange uunderbyggede påstande og myter, der flourer. Der er brug for ordentlig, troværdig viden, som en fælles referenceramme og som grundlag for beslutninger.
- Yderligere viden. Udsatteteamet fra Fælles Ansvar 2 har viden om de unge hjemløse; AEs rapport om kriminelle unge giver indsigt i konsekvenser af sanktioner.
- Målgruppeanalyser. Vi burde i København danne os et bedre billede af de hjemløse, der frekventerer botilbudene for at identificere særligt gruppen af ustabile / flakkere. De fylder i statistikkerne, men vi får aldrig hjulpet dem ordentligt. Myte. Mange på herbergsområdet har ikke kendskab til de gode tal for fastholdelse i egen bolig, men ser alene de mange svingdørsklienter.